

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
5 ПЖ 512/16
02.02.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Биљане Суботић, као председника већа, судије Весне Тодоровић и судије Ђорђа Јовановића, као чланова већа, у правној ствари тужиоца Привредно друштво „ТЕКТОН“ ДОО Београд, ул. Кнез Данилова бр. 39, кога заступа пуномоћник Предраг Пантелић, адвокат из Београда, ул. Краља Милутина бр. 37, против туженог ЈКП „ПОГРЕБНЕ УСЛУГЕ“ из Београда, ул. Рузвелтова бр. 50, кога заступа Градско правобранилаштво Града Београда, ул. Тиршова бр. 3, ради дуга, вредност предмета спора 4.105.412,80 динара, одлучујући о жалби туженог, изјављеној против пресуде Привредног суда у Београду 30 П 8392/2014 од 05.11.2015. године, у седници већа одржаној дана 02.02.2017. године, донео је следећу:

ПРЕСУДУ

I ДЕЛИМИЧНО СЕ ОДБИЈА жалба туженог као неоснована и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Привредног суда у Београду 30 П 8392/14 од 05.11.2015. године, у ставу I изреке у делу у коме је обавезан тужени да плати тужиоцу износ од 1.963.473,73 динара са законском затезном каматом од 11.11.2008. године до исплате.

II ДЕЛИМИЧНО СЕ ПРЕИНАЧАВА пресуда Привредног суда у Београду 30 П 8392/14 од 05.11.2015. године, у ставу I изреке у делу у коме је обавезан тужени да плати тужиоцу износ од 2.141.939,67 динара, са законском затезном каматом од 11.11.2008. године до исплате и у ставу II изреке и **ОДЛУЧУЈЕ**:

Делимично се одбија тужбени захтев у делу у коме је тужилац Привредно друштво „Тектон“ д.о.о. Београд, ул. Кнез Данилова бр. 39, тражио да се обавеже тужени ЈКП „Погребне услуге“ из Београда, ул. Рузвелтова бр. 51, да плати тужиоцу износ од 2.141.939,67 динара, са законском затезном каматом од 11.11.2008. године, до исплате.

Свака странка сноси своје трошкове поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду 30 П 8392/14 од 05.11.2015. године у ставу I изреке, обавезан је тужени да плати тужиоцу износ од 4.105.412,80 динара са законском затезном каматом од 11.11.2008. године до исплате и у ставу II изреке обавезан је тужени да тужиоцу плати износ од 810.352,66 динара на име трошкова парничног поступка.

Благовременом жалбом, тужени побија наведену првостепену пресуду из свих законом прописаних разлога, указујући на постојање битне повреде поступка из члана 374. ст. 2. тач. 12. Закона о парничном поступку, са предлогом да другостепени суд првостепену пресуду преиначи у смислу жалбених навода. У образложењу своје жалбе, тужени наводи да је првостепени суд погрешно квалификовао радове обухваћене допунском понудом бр. 246 од 26.09.2008. године, као непредвиђене радове и да је у складу са тим погрешно усвојио тужбени захтев применом одредбе члана 634. Закона о облигационим односима, а да није имао у виду одредбу члана 3. Уговора бр. 1730/1 од 21.05.2007. године, на основу које се тужилац обавезао да ће поред уговорених радова, извести и све непредвиђене, накнадне радове и вишкове радова, али искључиво по налогу туженог у писаној форми, а који налог је у конкретном случају, изостао. Тужени у својој жалби наводи да је првостепени суд пропустио да наведе на основу ког доказа је утврдио да предметни радови испуњавају критеријуме из члана 634. Закона о облигационим односима. Тужени даље у својој жалби наводи и да је тужилац прихватио да радове изведе у складу са техничким прописима, стандардима и нормама за предметне радове, као и да се обавезао да ће писмено обавестити туженог и надзорни орган, уколико уочи недостатке у техничкој документацији или уколико наступе непредвиђене околности које су од утицаја на извођење радова и примену пројектно – техничке документације. Тужени првостепену одлуку побија и из разлога што првостепени суд није узео у обзир изјашњење вештака АА на допунски налаз и мишљење вештака ББ.

Тужилац је у свом одговору на жалбу туженог оспорио жалбене наводе истог, указујући да је допунска понуда бр. 246 дата туженом ради регулисања исплате изведених нужних радова, да је првостепени суд у том смислу правилно применио одредбу члана 634. Закона о облигационим односима, указујући да је тужени без основа навео да је суд занемарио уговором предвиђену писану форму налога за извођење непредвиђених радова, а имајући у виду да је надзорни орган именован од стране туженог потписао и оверио релевантне листове грађевинског дневника који се односе управо на ове радове, да у конкретном случају, нема места примени Техничких услова за грађење путева у Републици Србији, као и да је првостепени суд правилно одбио да узме у обзир изјашњење АА. Предложио је да суд одбије жалбу туженог као неосновану.

Испитујући правилност првостепене пресуде, у смислу одредбе члана 386. Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд налази да је жалба туженог делимично основана.

У поступку доношења првостепене пресуде, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 2. Закона о парничном поступку на које овај суд, као другостепени суд, пази по службеној дужности.

Насупрот жалбеним наводима, првостепена пресуда није захваћена ни битном повредом поступка из члана 374. ст. 2. тач. 12. Закона о парничном поступку, имајући у виду да иста садржи јасне и образложене разлоге и да може бити предмет испитивања од стране другостепеног суда.

Према чињеничном стању, утврђеном од стране првостепеног суда, парничне странке су биле у пословном односу на основу Уговора бр. 1730/1 од 21.05.2007. године, Анекса 1 Уговора бр. 1730/1 од 21.05.2007. године и Анекса 2 уз Уговор бр. 1730/1 од 21.05.2007. године, а на основу којих се тужилац, као извођач, обавезао да изведе радове на уређењу главне алеје на Новом гробљу у Београду, а на основу основне понуде тужиоца бр. 33 од 12.03.2007. године и допунских понуда тужиоца бр. 47 од 13.02.2008. године и 331 од 26.12.2008. године.

На основу садржине наведеног уговора, првостепени суд је утврдио да су парничне странке уговориле да се не може захтевати измена уговорене цене због ванредних околности које су настале по истеку предвиђеног рока за извођење радова, да су јединичне цене фиксне до завршетка радова и обухватају све трошкове осим пореза, да ће привремене ситуације извођач подносити на исплату за радове који су извршени, а окончану ситуацију по успешно извршеном техничком прегледу и потписаном записнику о примопредаји радова и коначном обрачуна, док ће оверу испостављених ситуација наручилац вршити најкасније у року од 3 дана од дана пријема, а исплату у року од 5 дана од дана овере.

На основу доказа изведених у току поступка, а пре свега на основу налаза и мишљења вештака, као и увидом у достављену писану документацију у списима предмета, првостепени суд је утврдио да је тужилац извео све уговорене радове који су били предвиђени пројектом, али да је истовремено тужилац извео и радове који су обухваћени допунском понудом бр. 246 од 26.09.2008. године, налазећи да према допунском налазу и мишљењу вештака треба признати тужиоцу дебљину асфалта од 1 cm, поред уговорених 4 cm, имајући у виду исказ вештака дат на рочиштима, односно чињеницу да извештај Института за путеве није узет по прописаном стандарду и да је без обзира на опис рада из грађевинског дневника тужилац у Понуди бр. 246 навео да дебљина асфалта износи од 4-6 cm, тј. у понуди је тражио дебљину асфалта од 5 cm.

На основу тако изведених доказа и навода странака, првостепени суд је утврдио да су тужилац и тужени били у пословном односу, да је тужилац изводио грађевинске радове за туженог и то уређење главне алеје на Новом гробљу у Београду, да је приликом извођења радова асфалтирања главне алеје тужилац након скидања асфалта наишао на туцаничку подлогу, извео радове нивелисања туцаничке подлоге што није било предвиђено пројектом, као и да је нанео нови слој асфалта у дебљини од 4-7 cm, да су ови радови уписани у грађевински дневник и оверени од стране надзорног органа и да обавеза туженог према тужиоцу за уплату по коначном обрачуна, ако се узму у обзир и радови нивелисања туцаничке подлоге и наношења слоја асфалта износи 4.105.412,80 динара.

Полазећи од одредби члана 630. и 634. Закона о облигационим односима, првостепени суд је утврдио да поред тога што је извео уговорене радове, да је тужилац извео и радове који нису били предвиђени пројектом, а који се односе на нивелацију туцаничке подлоге и постављање асфалта веће дебљине од уговорених 4 cm.

На основу налаза и мишљења вештака, првостепени суд је утврдио да у овом конкретном случају постоје мањкавости главног пројекта, да је било потребно извршити снимање постојећег стања, као и стања подлоге после уклањања асфалта, са оценом и предложеним решењем кроз допуну главног пројекта, као и да су овде у питању радови који су били нужни, односно без којих се није могло извршити асфалтирање у складу са грађевинским стандардима.

На основу тако изведених доказа, првостепени суд је утврдио, а посебно на основу налаза и мишљења вештака, да је тужилац извео све радове који су неопходни са аспекта прописаног технолошког поступка – изградње спорних позиција, да изведени радови на туцаничкој подлози нису могли бити познати извођачу у моменту давања понуде на основу које је закључен уговор, због недостатака у неизвршеним претходним испитивањима, на основу којих се ради главни пројекат, као и неупотребљивом главном и допунском пројекту, обезбеђеним од стране туженог као наручиоца.

Првостепени суд је извео закључак да тужилац приликом давања понуде није могао да узме у обзир и могућност извођења таквих радова, да су у питању радови који нису уговорени, али је у смислу одредбе члана 634. ст. 2. Закона о облигационим односима, било нужно да се изведу како би се уопште могли извести уговорени радови и да из тог разлога тужилац има право на наплату и ових радова.

Како је тужилац у просеку поставио асфалт дебљине од 4-7 cm, а како је вештак нашао да је било неопходно на такву подлогу поставити асфалт наведене дебљине, те имајући у виду Понуду тужиоца бр. 246 којом је тражио дебљину од 5 cm, суд је утврдио да тужилац има право на накнаду за непредвиђене радове на име постављања асфалта дебљине додатних 1 cm у односу на уговорена 4 cm.

Првостепени суд је прихватио налаз и мишљење судског вештака као стручан и документован и у складу са тим нашао да је тужбени захтев основан, и то у висини потраживања тужиоца која је утврђена налазом и мишљењем вештака, на основу нужних и непредвиђених грађевинских радова. Првостепени суд је ценио и наводе туженог да је цена уговорена као фиксна до краја извођења грађевинских радова и да нема основа за обрачунавање разлике у ценама, али је нашао да ови наводи нису основани.

Првостепени суд је пошао од тога да је тачно да је Уговором о грађењу између странака уговорено да су јединичне цене фиксне до завршетка радова и да обухватају све трошкове осим пореза, али је полазећи од одредбе члана 637. Закона о облигационим односима, а на основу налаза и мишљења судског вештака, утврдио да је недостатак у пројектној документацији, као и степен организованости туженог проузроковао закашњење од 603 дана од израде понуде тужиоца до уговором предвиђеног крајњег рока израде коначног обрачуна, па је имајући у виду обрачун разлике у ценама из налаза и мишљења вештака и чињеницу да је тужени дошао у доцњу након које је дошло до повећања цена, утврдио да тужилац има право и на разлику у ценама за изведене непредвиђене радове.

Полазећи од одредби члана 277. и 324. Закона о облигационим односима, првостепени суд је утврдио да тужилац има право и на законску затезну камату на износ главног дуга од 11.11.2008. године, када се сходно одредби члана 28. Уговора о грађењу нашао у доцњи, па до дана исплате.

Одлучујући о основаности тужбеног захтева у односу на потраживање тужиоца по Понуди бр. 246 од 26.09.2008. године, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио одредбе чл. 630. и 634. Закона о облигационим односима.

Одредбом члана 630. Закона о облигационим односима, прописано је да је Уговор о грађењу, уговор о делу којим се извођач обавезује да према одређеном пројекту сагради у уговореном року одређену грађевину на одређеном земљишту или да на таквом земљишту, односно на већ постојећем објекту изврши какве друге грађевинске радове, а наручилац се обавезује да му за то исплати одређену цену.

Одредбом члана 634. Закона о облигационим односима, обухваћени су хитни и непредвиђени радови и овом законском одредбом је прописано да непредвиђене радове извођач може извести и без претходне сагласности наручиоца ако због њихове хитности није био у могућности да прибави ту сагласност, да су непредвиђени радови они чије је предузимање било нужно због осигурања стабилности објекта или ради спречавања настанка штете, а изазвани су неочекиваном тежом природом земљишта, неочекиваном појавом воде или другим ванредним и неочекиваним догађајима, као и да извођач има право на правичну накнаду за непредвиђене радове који су морали бити обављени.

Сагласно наведеним законским одредбама, правилно је првостепени суд оценио природу радова обухваћених допунском понудом бр. 246, па је полазећи од чињенице коју је утврдио на основу налаза и мишљења вештака да је тужилац наведене радове извршио у обиму и вредности која је утврђена налазом и мишљењем вештака, даље правилно извео закључак да су у конкретном случају, ови радови били неопходни са аспекта прописаног технолошког поступка изградње спорних позиција, да исти радови на туцаничкој подлози нису бити познати извођачу у моменту давања понуде на основу које је закључен уговор и то управо због недостатака у неизвршеним претходним испитивањима на основу којих се ради главни пројекат, као и неупотребљивом главном и допунском пројекту, обезбеђеним од стране самог туженог, као наручиоца.

У том смислу, правилан је закључак првостепеног суда да тужилац приликом давања понуде није могао да узме у обзир и могућност извођења ових радова, а да су истовремено ови радови били нужни да се изведу како би се уопште могли извести радови који су уговорени. Поред тога, ови радови јесу били хитни и са аспекта рока у коме је тужилац имао обавезу да их изведе, односно да је тужилац ове радове морао да изведе у кратком и тачно одређеном периоду од четвртка поподне закључно са недељом, а имајући у виду да се није могао реметити рад гробља и поступак сахрањивања.

У том смислу, тужилац није имао могућност избора, јер се радило о радовима који су били нужни да би се уопште окончали уговорени радови, није имао могућност одлагања извођења ових радова, па је управо поступио у складу са одредбом члана 634. Закона о облигационим односима и у складу са тим има право на накнаду за изведене радове. Поред тога, све позиције које су обухваћене допунском понудом бр. 246 обухваћене су и грађевинским дневником, извођење ових радова је потврђено од стране надзорног органа, а истовремено је приликом примопредаје радова констатовано да су радови изведени у свему у складу са правилима струке.

Сагласно напред наведеном, нису основани жалбени наводи туженог којима се указује да је првостепени суд погрешно применио материјално право, односно одредбу члана 634. Закона о облигационим односима, јер је првостепени суд управо на правилно и потпуно утврђено чињенично стање у овом делу, правилно применио наведену законску одредбу.

Нису основани ни жалбени наводи туженог којима се указује да је тужилац у складу са закљученим уговором ове радове могао да изведе искључио уз постојање писане сагласности туженог, а имајући у виду да на основу доказа изведених у току поступка, а како правилно закључује и првостепени суд, ови радови представљају такву врсту радова који су били и нужни и хитни и који су морали да се изведу, те да у складу са тим нису постојали услови за спровођење процедуре која је прописана уговором.

У конкретној ситуацији, када је неспорно да је тужилац фактички извео ове радове, да је тим поводом имао одређене трошкове како у погледу утрошеног материјала, тако и у погледу радне снаге, то произлази да тужилац има право на накнаду за тако изведене радове. Предметна накнада утврђена је налазом и мишљењем вештака на основу правилних параметара, а посебно на основу писаних доказа достављених у списима предмета који су били прихваћени од стране обе уговорне стране, па у складу са тим је и тужбени захтев у делу који се односи на вредност ових радова у износу од 1.963.473,13 динара (са урачунатим ПДВ-ом), основан.

У овом делу је првостепени суд правилно применио и одредбу члана 324. и 277. Закона о облигационим односима, налазећи да тужилац има право на камату, како је и определио од 11.11.2008. године.

Са изнетих разлога и применом одредбе члана 390. Закона о облигационим односима, донета је одлука као у ставу I изреке ове пресуде.

Одлучујући о тужбеном захтеву у преосталом делу, а који се односи на право тужиоца на разлику у цени и ревалоризовану вредност допунске понуде бр. 246, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право.

Наиме, првостепени суд је правилно пошао од одредбе члана 637. Закона о облигационим односима, а којом одредбом је прописано да ако је уговорено да се цена радова неће мењати у случају да се после закључења уговора повећају цене елемената на основу којих је она одређена, извођач може и поред овакве одредбе Уговора, захтевати измену цене радова ако су се цене елемената повећале у толикој мери да би требало да цена радова буде већа за више од 10 %.

Истом законском одредбом је даље прописано да у овом случају извођач може захтевати само разлику у цени која прелази 10 %, осим ако је до повећања цене елемената дошло после његовог доласка у доцњу.

У конкретном случају, првостепени суд је правилно утврдио да је уговором закљученим између парничних странака предвиђено да су јединичне цене фиксне до завршетка радова и да обухватају све трошкове осим пореза и да у складу са тим право тужиоца да захтева измену цене радова, постоји у ситуацији када су се цене елемената повећале у толикој мери да би требало да цена радова буде већа за више од 10%. Управо у овом делу, првостепени суд на основу утврђеног чињеничног стања, а на основу налаза и мишљења вештака и изјашњења вештака грађевинске струке, које је првостепени суд претходно прихватио у целини, извео погрешан закључак да су у конкретном случају, испуњени услови за усвајање тужбеног захтева и по овом основу.

Наиме, на основу налаза и мишљења вештака, произлази да је плаћање ових радова који су неспорно изведени и признати од стране туженог, извршено дана 10.11.2008. године, те да се управо обрачун разлике у цени врши са наведеним датумом. Судски вештак је даље, рачунајући повећање цене елемената и у складу са тим право тужиоца да захтева измену цене радова, утврдио да укупна вредност радова износи 20.078.420,50 динара, а да разлика у цени за ове радове износи 1.385.971,72 динара. На основу овог обрачуна вештака, јасно произлази да утврђена разлика у цени од стране судског вештака не прелази 10 % од укупне вредности радова, а која у конкретном случају износи 2.007.842,05 динара.

Сагласно напред наведеном, како у овом периоду није дошло до повећања цене елемената тако да цена радова буде већа за више од 10 %, произлази да нису испуњени услови да се тужиоцу досуди утврђена разлика у цени. Напред наведено посебно произлази из наведене законске одредбе, којом је прописано да би у сваком случају тужилац имао право само на разлику у цени која прелази 10 %.

Поред тога, тужилац у односу на допунску понуду бр. 246 је тражио ревалоризовану вредност радова коју је вештак обрачунао у износу од 398.978,01 динар, а што са обрачунатим ПДВ-ом, износи 478.773,61 динар, али се из доказа изведених у току поступка не може извести закључак да су у конкретном случају, наступиле такве околности у овом периоду, а имајући у виду да је допунска понуда дата 26.09.2008. године, а да је крајњи рок за плаћање био 10.11.2008. године, које оправдавају вршење ревалоризације на начин како је то учинио судски вештак. Овај износ би се, евентуално, могао односити на накнаду штете коју је тужилац могао да претрпи због неиспуњења обавезе туженог, али нема основа у чињеничног стању утврђеном у току првостепеног поступка.

Поред тога, тужиоцу је због доцње туженог признато и право на законску затезну камату на вредност радова обухваћених допунском понудом бр. 246, а тужилац не доказује да је штета, коју је евентуално претрпео због доцње, већа од износа камате на коју има право у складу са Законом о затезној камати.

Сагласно напред наведеном, произлази да није основан тужбени захтев у делу у коме је тужилац тражио исплату обрачунатог износа на име разлике у цени од 1.963.473,13 динара, као и на име ревалоризоване вредности по допунској понуди у износу од 478.773,61 динар, односно у укупном износу од 2.141.939,67 динара.

Како је у конкретном случају, првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање у овом делу погрешно применио материјално прво, то су се стекли услови да првостепена пресуда буде преиначена од стране другостепеног суда и тужбени захтев у овом делу одбијен за износ главног дуга и припадајућу камату.

Са изнетих разлога и применом одредбе члана 394. ст. 1. тач. 4. Закона о парничном поступку, донета је одлука као у ставу II изреке ове пресуде.

Одлука о трошковима поступка донета је применом одредби члана 153, 163. и 165. Закона о парничном поступку, а имајући у виду приближно исти и сразмеран успех странака у спору.

ВТ/ББ

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА
Биљана Суботић, с.р.

За тачност отправка